

សង្ខេបចក្ខុវិស័យប្រទេសកម្ពុជា

ការប្រើប្រាស់សហគមន៍សេដ្ឋកិច្ចអាស៊ាន ដើម្បីការអភិវឌ្ឍឧស្សាហកម្ម

“នៅពេលយើងឈានទៅសម្រេចបាន សហគមន៍សេដ្ឋកិច្ចអាស៊ានឆ្នាំ២០១៥ ដែលនឹងនាំមកនូវឱកាស និងបញ្ហាប្រឈមជាច្រើននោះ ការអភិវឌ្ឍន៍ និងពិពិធកម្មឧស្សាហកម្មនឹងក្លាយជាមូលដ្ឋានគ្រឹះសម្រាប់កំណើនសេដ្ឋកិច្ច វិបុលភាព ការបង្កើតការងារ និងការកាត់បន្ថយភាពក្រីក្រថែមទៀត។”

សម្តេចអគ្គមហាសេនាបតីតេជោ ហ៊ុន សែន
នាយករដ្ឋមន្ត្រីនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា

គោលនយោបាយអាទិភាពសម្រាប់រដ្ឋាភិបាល បានពីសន្និសីទចក្ខុវិស័យប្រទេសកម្ពុជាឆ្នាំ២០១៥

១. បើកដំណើរការ "ការិយាល័យព័ត៌មាន" ដាច់ដោយឡែកមួយសម្រាប់ផ្តល់ព័ត៌មានជាក់ស្តែងតាមវិស័យជាក់លាក់ដល់ក្រុមហ៊ុននានាស្តីពី (ក) ផលប៉ះពាល់ និងឱកាសផុសចេញពីសហគមន៍សេដ្ឋកិច្ចអាស៊ាន (AEC) និង (ខ) គោលនយោបាយអភិវឌ្ឍន៍ឧស្សាហកម្ម។ ការិយាល័យនេះ អាចមានទីតាំងនៅក្នុងក្រុមប្រឹក្សាអភិវឌ្ឍន៍កម្ពុជា។
២. ដាក់អនុវត្តច្បាប់ និងបទបញ្ញត្តិនានាដើម្បីជំរុញពិពិធកម្មផលិតកម្មឧស្សាហកម្ម តាមការលើកទឹកចិត្តឲ្យ (ក) ក្រុមហ៊ុនពហុជាតិមកតាំងមូលដ្ឋានធ្វើប្រតិបត្តិការនៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជា, (ខ) សហគ្រាសធុនតូច និងមធ្យម (SME) ចូលរួមក្នុងឧស្សាហកម្មបន្ទាប់បន្សំផ្សេងៗ ដែលមានការតភ្ជាប់ទៅនឹងបណ្តាញផលិតកម្មរបស់ក្រុមហ៊ុនពហុជាតិ និង (គ) ផ្នែកអាជីវកម្មនៅកម្ពុជា តភ្ជាប់ខ្លួនទៅក្នុងបណ្តាញផលិតកម្ម AEC។
៣. បង្កើនផលិតភាពឧស្សាហកម្មតាមរយៈ: (ក) ការបង្កើតវេទិកាផ្សេងៗ សម្រាប់ឲ្យផ្នែកអាជីវកម្មអាចជួយតម្រង់ទិសគោលនយោបាយឧស្សាហកម្ម សំដៅដោះស្រាយតម្រូវការនានារបស់ខ្លួន, (ខ) ការពង្រីកកម្មវិធី TVET ដើម្បីជំរុញផលិតភាពកម្លាំងពលកម្ម និង (គ) ការពង្រីកដែនគ្របដណ្តប់នៃចរន្តអគ្គិសនីមានតម្លៃសមរម្យ ដើម្បីកាត់បន្ថយចំណាយផលិតកម្ម។
៤. បង្កើតយន្តការអភិបាលកិច្ចផ្សេងៗដើម្បីធានាឲ្យការអភិវឌ្ឍឧស្សាហកម្មបានប្រកបដោយចីរភាព មានជាអាទិ៍ (ក) ផែនការគោលសម្រាប់តំបន់ទីក្រុង, (ខ) គោលនយោបាយអាចទទួលយកបានលើរបៀបវារៈអប្បបរមា និង (គ) ច្បាប់សហជីពមានការថ្លឹងថ្លែងល្អ។
៥. បង្ហាញរូបភាពបែបថ្មីនៃប្រទេសកម្ពុជា ក្នុងលក្ខណៈជាទិសដៅអាជីវកម្មសកល តាមរយៈ: (ក) ការដាក់អនុវត្តច្បាប់ការពារម៉ាកសញ្ញាដែលទើបផុសឡើងនៅកម្ពុជា មានជាអាទិ៍ វិធានការត្រួតពិនិត្យគុណភាព និងទប់ស្កាត់ផលិតផលក្លែងក្លាយ, (ខ) ការពង្រឹងសមត្ថភាពស្ថាប័នប្រឆាំងអំពើពុករលួយ និង (គ) ការដោះស្រាយបញ្ហាសិទ្ធិមនុស្ស ជាពិសេស ការរំលោភយកដីធ្លី។

អត្ថបទនេះ សង្ខេបចេញពីការពិភាក្សាកន្លះក្នុងសន្និសីទចក្ខុវិស័យប្រទេសកម្ពុជាឆ្នាំ២០១៥ ដែល CDRI និងធនាគារ ANZ Royal បានរួមសហការគ្នារៀបចំឡើងកាលពីថ្ងៃទី០៥ ខែមីនា ឆ្នាំ២០១៥។ សូមយោងអត្ថបទនេះថា៖ CDRI and ANZ Royal. 2015. "Harnessing the AEC for Industrial Development." Cambodia Outlook Conference"

សហគមន៍សេដ្ឋកិច្ចអាស៊ាន ក្នុងរបបទំនាក់ទំនង
ឧស្សាហកម្មនិយមកម្មនាវាសមុទ្រ

នៅឆ្នាំនេះ កម្ពុជានឹងប្រជាជាតិអាស៊ីអាគ្នេយ៍ដទៃទៀត បានព្រមព្រៀងដើម្បីទិញទំនិញតែមួយជាលើកដំបូងនៅក្នុងតំបន់ ហៅថាសហគមន៍សេដ្ឋកិច្ចអាស៊ាន (AEC) ។

កិច្ចព្រមព្រៀងនេះ ប្រមូលផ្តុំប្រទេសសមាជិកអាស៊ាន ឲ្យក្លាយជាប្លុកពាណិជ្ជកម្មដ៏សំខាន់បំផុតមួយ នៅក្នុងសេដ្ឋកិច្ចពិភពលោក ពោលគឺ ទិញទំនិញតែមួយដែលមាន ផលស សរុប ២,៤លានលានដុល្លារ, ពាណិជ្ជកម្មផ្ទៃក្នុងតំបន់ ៦០០ពាន់លានដុល្លារ និងប្រជាជនសរុប ៦២៥លាននាក់ ក្នុងនោះ ក្រុមអ្នកប្រើប្រាស់ថ្នាក់កណ្តាលកំពុងរីកចម្រើនយ៉ាងឆាប់រហ័ស (តារាង១) ។

ការសម្រេចបាន AEC នៅឆ្នាំ២០១៥ ជាសកម្មភាពថ្មីជាងគេបង្អស់ក្នុងនិទ្ទាភាពពង្រឹងទំនាក់ទំនងរវាងកម្ពុជា និងប្រទេសដទៃទៀត។ ដំណើរការនេះបានចាប់ផ្តើមឡើងតាមការចូលជាសមាជិក WTO ក្នុងឆ្នាំ២០០៤ ហើយបន្តរីកលូតលាស់តាមរយៈកិច្ចព្រមព្រៀងពាណិជ្ជកម្មទ្វេភាគី និងពហុភាគីមួយចំនួន ជាមួយប្រទេសមានសេដ្ឋកិច្ចចម្បងៗនៅអាស៊ី, អឺរ៉ុប, អាមេរិកខាងជើង និងអូស្ត្រាលី ។

តារាង១៖ សូចនាករសំខាន់ៗនៃអាស៊ាន ឆ្នាំ២០១៣

សូចនាករ	ឯកតា	ចំនួន
ប្រជាជនសរុប	ពាន់នាក់	625091
ផលស	លានដុល្លារ	2395253
កំណើន ផលស	ភាគរយ	5.2
ពាណិជ្ជកម្មសរុប	លានដុល្លារ	2511517
ការនាំចេញ	លានដុល្លារ	1271128
ការនាំចូល	លានដុល្លារ	1240388
វិនិយោគផ្ទាល់ពីបរទេសសរុប	លានដុល្លារ	122377
ពាណិជ្ជកម្មផ្ទៃក្នុងតំបន់	លានដុល្លារ	608558
វិនិយោគផ្ទាល់ពីបរទេសផ្ទៃក្នុងតំបន់	លានដុល្លារ	2132

ប្រភព៖ ស្ថិតិអាស៊ាន

តាមការចូលរួមក្នុង AEC រាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជាបានចាត់ទុកសមាហរណកម្មសេដ្ឋកិច្ច ជាជំហានដ៏សំខាន់បំផុត ដើម្បីក្លាយជាចំណែកមួយនៃទិញទំនិញតែមួយ។ ដើម្បីធ្វើសេរីភាវូបនីយកម្មសេដ្ឋកិច្ចក្នុងតំបន់ឲ្យបានសម្រេច ត្រូវមានការអនុវត្តយុទ្ធសាស្ត្រមួយមានប្រាំមុខព្រួយ៖ ការបើកឲ្យមានលំហូរដោយសេរីនូវ ទំនិញសេវាកម្ម វិនិយោគ មូលធន និងកម្លាំងពលកម្ម។

AEC កើតមានឡើងចំពេលដ៏សំខាន់មួយនៃការអភិវឌ្ឍសេដ្ឋកិច្ចកម្ពុជា។ ក្នុងពេលពីរទសវត្សរ៍កន្លងទៅ សេដ្ឋកិច្ចកម្ពុជាបានធ្វើឧស្សាហូបបន្ថយយ៉ាងលឿន ហើយក្នុងឆ្នាំ២០១៣ វិស័យឧស្សាហកម្ម រួមចំណែក ២៦% នៃ ផលស។

កំណើនប្រកបដោយចីរភាពនៃវិស័យឧស្សាហកម្ម កាន់តែសំខាន់ខ្លាំងឡើងសម្រាប់សុខភាពសេដ្ឋកិច្ចទាំងមូលនិងជាចំណុចគន្លឹះមួយនៃយុទ្ធសាស្ត្ររបស់រដ្ឋាភិបាលក្នុងការរក្សាកំណើនផលសកម្រិតខ្ពស់ក្នុងរយៈពេលវែង។ ឆ្នាំនេះ រដ្ឋាភិបាលចាប់អនុវត្តគោលនយោបាយអភិវឌ្ឍន៍ឧស្សាហកម្មថ្មីរបស់ខ្លួន ដែលផ្តល់នូវឧបករណ៍ផ្លូវច្បាប់សម្រាប់ជំរុញដំណាក់កាលបន្ទាប់នៃការអភិវឌ្ឍឧស្សាហកម្ម។

AEC នាំមកនូវឱកាសដ៏ច្រើនសន្លឹកសន្លាប់ សម្រាប់វិស័យឧស្សាហកម្ម។ អាជីវកម្មនៅកម្ពុជា ទាំងធំ និងតូច នឹងទទួលបានគោលការណ៍អនុគ្រោះក្នុងការប្រើប្រាស់ទីផ្សារអាស៊ានយ៉ាងធំ និងកំពុងលូតលាស់មួយ, ទទួលបានអត្ថប្រយោជន៍ពីកំណើនវិនិយោគផ្ទៃក្នុងអាស៊ាន, អាចធ្វើសមាហរណកម្មចូលទៅក្នុងបណ្តាញផលិតកម្មក្នុងតំបន់, និងឈានឡើងថែមទៀតនៅក្នុងខ្សែបង្ហាតំបន់ផ្គត់ផ្គង់បន្ថែម។ ឆ្លងតាមការតម្រឹមគ្នាជាមួយប្រទេសមហាអំណាចសេដ្ឋកិច្ចលើពិភពលោកនោះ AEC នឹងផ្តល់ឲ្យក្រុមហ៊ុននៅកម្ពុជានូវលទ្ធភាពប្រសើរជាងមុនក្នុងការចូលទៅកាន់ទីផ្សារពិភពលោក។

ដើម្បីប្រែក្លាយឱកាសនានាឲ្យទៅជាការពិត រដ្ឋាភិបាលត្រូវជួយសម្រួលដល់វិស័យឯកជន។ អ្នកកសាងគោលនយោបាយ គួរផ្តល់នូវបរិយាកាសផ្នែកស្ថាប័ន និងបទបញ្ញត្តិដែលជួយឲ្យអាជីវកម្មនៅកម្ពុជាអាចបង្កើនផលិតភាព ធ្វើពិពិធកម្មមូលដ្ឋានផលិតកម្ម និងរីកលូតលាស់នៅក្នុង AEC ។

តួនាទីនៃគោលនយោបាយ និងការអនុវត្ត

រាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា ជាអ្នកនាំមុខគេមួយនៅក្នុងតំបន់ក្នុងការអនុវត្តកំណែទម្រង់ដ៏ចាំបាច់ៗសម្រាប់ AEC ។ កំណែទម្រង់ទាំងនេះបានលុបបំបាត់ជាបណ្តើរៗនូវរបាំងនានា ចំពោះការវិនិយោគនិងពាណិជ្ជកម្មផ្ទៃក្នុងតំបន់។ ជាលទ្ធផលសព្វថ្ងៃមានការបង្កើតជាស្រេចហើយនូវក្របខ័ណ្ឌវិនិយោគ និងពាណិជ្ជកម្មនានា ដែលតាមនោះក្រុមហ៊ុននៅកម្ពុជា អាចទទួលបានការអនុគ្រោះក្នុងការប្រើប្រាស់ទីផ្សារអាស៊ាន។ ប៉ុន្តែវិស័យឯកជនមិនទាន់ប្រើប្រាស់ច្រកផ្លូវការទាំងនេះបានពេញលេញទេ ដោយសារមានឧបសគ្គផ្នែកលំហូរព័ត៌មានរវាងរដ្ឋាភិបាល និងអាជីវកម្ម ស្តីពីការប្រើច្រកនេះ។

នាបច្ចុប្បន្ន ពុំទាន់មានស្ថាប័នណាមួយដែលផ្តោតការប្រឹងប្រែងលើការក្លែងកម្លាតរវាង ចំណេះដឹងអំពីក្របខ័ណ្ឌគោលនយោបាយ AEC ហើយនិងបែបបទធ្វើអាជីវកម្មនៅកម្ពុជាទេ។ ដើម្បីក្លែងកម្លាតនេះ រាជរដ្ឋាភិបាលត្រូវផ្តល់ឲ្យក្រុមហ៊ុននូវព័ត៌មានប្រើបានជាក់ស្តែងទាក់ទងនឹងផលប្រយោជន៍ និងនីតិវិធីនៃការធ្វើអាជីវកម្មឆ្លងតាមក្របខ័ណ្ឌ AEC។ ឧទាហរណ៍ អាជីវកម្មនានាត្រូវយល់ដឹងពីរបាំងមិនមែនពន្ធគយ (NTBs) របស់ AEC ទាក់ទងនឹងផលិតផលជាក់លាក់ និងទីផ្សារគោលដៅរបស់ពួកគេ ដែលអាចធ្វើឲ្យបាត់បង់ផលប្រយោជន៍ក្នុងការប្រើប្រាស់ក្របខ័ណ្ឌពាណិជ្ជកម្ម AEC ។ មតិណែនាំទៅតាមប្រភេទអាជីវកម្មអំពី វិធីងាយប្រើក្របខ័ណ្ឌ AEC ដោយមិនជាប់របាំងមិនមែនពន្ធគយ អាចជួយបង្កើនការប្រើប្រាស់ AEC និងកាត់បន្ថយបន្ទុកចំណាយធ្វើពាណិជ្ជកម្មរបស់អាជីវកម្មនានា។

កម្ពុជា មិនមែនជាប្រទេសតែមួយដែលមានវិស័យឯកជនមិនសូវបានយល់ដឹងពីកិច្ចព្រមព្រៀងអន្តរជាតិនោះទេ។ ថ្មីៗនេះ ប្រទេសកូរ៉េខាងត្បូង បានបើក "ការិយាល័យព័ត៌មាន" មួយសម្រាប់ជួយដល់អាជីវកម្មនានា ក្នុងការទទួលបានព័ត៌មានអំពីកិច្ចព្រមព្រៀងពាណិជ្ជកម្មដោយសេរីរវាងចិន និងកូរ៉េ។ សេវាកម្មបែបនេះអាចមានប្រយោជន៍ច្រើនណាស់ដល់អាជីវកម្មនៅកម្ពុជា ដែលកំពុងស្វែងរកច្រកចូលទៅក្នុងទីផ្សារនានាតាមរយៈ AEC ។

ការបង្កើនចំណាប់អារម្មណ៍ អំពីគោលនយោបាយឧស្សាហកម្មរបស់រាជរដ្ឋាភិបាលក៏សំខាន់ដែរ ប្រសិនបើចង់ឲ្យយុទ្ធសាស្ត្រឧស្សាហកម្មរបស់កម្ពុជា កាន់តែមានប្រសិទ្ធភាពខ្លាំងនៅពេលមានសមាហរណកម្ម AEC។ ជាការចាំបាច់បំផុតដែលរាជរដ្ឋាភិបាលត្រូវប្រើប្រាស់វេទិកាដ៏មានប្រសិទ្ធភាពនានា ដើម្បីផ្តល់ព័ត៌មានថា គោល

នយោបាយឧស្សាហកម្មថ្មី នឹងប៉ះពាល់យ៉ាងណាដល់វិស័យឯកជន និងដើម្បីបានដឹងពីកង្វល់ផ្សេងៗរបស់អាជីវកម្ម។ វេទិកាបែបនេះ អាចមានដូចជា អិនធឺណិត និងប្រព័ន្ធផ្សព្វផ្សាយសង្គម ជាដើម។

រាជរដ្ឋាភិបាល ត្រូវពង្រីកវិធីសាស្ត្រផ្ដោតលើសេវាកម្មនេះទៅ ដល់ផ្នែកនានានៃវិស័យឯកជន មានតាំងពីអាជីវកម្មធំៗ រហូតដល់ SMEs, និងមានផ្តល់ជាវេទិកាសម្រាប់ការទាក់ទងជាមួយគ្រប់ កម្រិតនៃរដ្ឋាភិបាល។ ការចូលរួមប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាពរវាងរាជ រដ្ឋាភិបាលនិងវិស័យឯកជន នឹងជំរុញឲ្យមានទំនាក់ទំនងស៊ីជម្រក គ្នាល្អមួយ ដោយក្នុងនោះ គោលនយោបាយនានាដែលអាជីវកម្មត្រូវ ការ គឺមានដាក់បញ្ចូលនៅក្នុងយុទ្ធសាស្ត្រអភិវឌ្ឍន៍ឧស្សាហកម្ម។

ការធ្វើពិពិធកម្មវិស័យឧស្សាហកម្មនៅកម្ពុជា

ការផ្លាស់ប្តូរក្នុងស្ថានភាពសកល មានន័យថា សេដ្ឋកិច្ចត្រូវតែធ្វើ ពិពិធកម្មមូលដ្ឋានឧស្សាហកម្មរបស់ខ្លួន ប្រសិនបើចង់ឲ្យកំណើន ជំរុញឡើងដោយការនាំចេញនេះ នៅតែខ្លាំងក្លា។

មានការរំពឹងថា នឹងមានការផ្គត់ផ្គង់ច្រើនហួសនូវកម្លាំងពលកម្ម មានជំនាញទាប និងមានការថយចុះតម្រូវការរបស់បណ្តាប្រទេស អភិវឌ្ឍន៍នូវផលិតផលឧស្សាហកម្មដែលត្រូវការពលកម្មច្រើន ដូចជា សម្លៀកបំពាក់មានតម្លៃទាប ជាដើម។ ដូច្នេះ ប្រទេសកម្ពុជាត្រូវដាក់ ចេញពីការធ្វើជាទីតាំងនៃ ផលិតកម្មប្រើកម្លាំងពលកម្មថោកៗច្រើន ទៅទទួលយកឧស្សាហកម្មធុនស្រាលមានតម្លៃបន្ថែមធំជាងមុន និង ឧស្សាហកម្មប្រើបច្ចេកវិទ្យាខ្ពស់ៗ ប្រសិនបើចង់ឲ្យវិស័យឧស្សាហកម្ម នៅតែមានកំណើនបន្តទៀត។

ការធ្វើពិពិធកម្មឧស្សាហកម្មអាចសម្រេចបាន លុះត្រាតែមានការ អនុវត្តគោលនយោបាយយុទ្ធសាស្ត្រ។ ដើម្បីសម្រេចគោលដៅនេះ កម្ពុជាអាចរៀនសូត្រពីប្រទេសដទៃ ដែលបានធ្វើឧស្សាហកម្មបន្តិយកម្ម មានជោគជ័យ។

នៅកូរ៉េខាងត្បូង ដែលស្ថិតក្នុងចំណោមប្រទេសមានប្រាក់ ចំណូលទាបមួយចំនួនតូចដែលបានចូលរួមក្នុង OECD រដ្ឋាភិបាល បានតម្រង់ទិសវិនិយោគផ្ទាល់ពីបរទេស (FDI) ជ្រើសរើសមួយ ចំនួន ឲ្យចំឧស្សាហកម្មមានលក្ខណៈសមស្របជាមួយយុទ្ធសាស្ត្រ ឧស្សាហកម្មរយៈពេលវែងរបស់ខ្លួន។ នៅប្រទេសកម្ពុជាវិញ ឧស្សាហកម្មបែបនេះមានដូចជា សហគ្រាសមានតម្លៃបន្ថែមខ្ពស់ ដែលផ្តល់ឱកាសល្អៗ សម្រាប់បណ្តាអាជីវកម្មតភ្ជាប់នៅខាងដើម ខ្សែ និងចុងខ្សែផលិតកម្ម និងជួយជំរុញដល់ឧស្សាហកម្មបន្ទាប់បន្សំ ជាច្រើនប្រភេទទៀត។

ទន្ទឹមគ្នានោះ រាជរដ្ឋាភិបាលត្រូវជំរុញឲ្យ SMEs ចូលរួមក្នុង ឧស្សាហកម្មបន្ទាប់បន្សំដែលតភ្ជាប់ជាមួយនឹងតម្រូវការនៃផលិតកម្ម របស់អាជីវកម្មធំៗអាជីវកម្មប្រើបច្ចេកវិទ្យាខ្ពស់និងក្រុមហ៊ុនពហុជាតិ ដូចជា ក្រុមហ៊ុនផលិតថយន្ត ជាដើម។ វត្តមាននៃឧស្សាហកម្ម បន្ទាប់បន្សំទាំងនេះ គួបផ្សំនឹងទីតាំងភូមិសាស្ត្រប្រទេសកម្ពុជាដែល អំណោយផលដល់ពាណិជ្ជកម្ម និងជួយជំរុញឲ្យអាជីវកម្មពហុជាតិ នានា មកបើកមូលដ្ឋានផលិតកម្មនៅក្នុងប្រទេសយើង។

វត្តមានក្រុមហ៊ុនពហុជាតិ កាន់តែច្រើនតទៅថ្ងៃមុខនៅកម្ពុជា តម្រូវឲ្យមានការរីកដុះដាលឧស្សាហកម្មបន្ទាប់បន្សំច្រើនបែបយ៉ាង។ វាក៏ជួយជំរុញដំណើរការអភិវឌ្ឍន៍ឧស្សាហកម្មជាវដ្ត កំណើនការប្រើ ប្រាស់បច្ចេកវិទ្យា និងផលិតភាព ដែលនាំឲ្យវិស័យឧស្សាហកម្មរបស់ កម្ពុជាអាចឈានឡើងនៅក្នុងខ្សែចង្វាក់បង្កើតតម្លៃបន្ថែម។

នៅពេលជិតសម្រេចបាន AEC នេះ ជាការសំខាន់ណាស់ដែល

ត្រូវដាក់ការធ្វើពិពិធកម្មឧស្សាហកម្មទៅក្នុងបរិបទតំបន់។ គោល នយោបាយឧស្សាហកម្ម ត្រូវជំរុញការធ្វើពិពិធកម្មទៅក្នុងវិស័យនានា ដែលជួយបំពេញបន្ថែម ជាជាងប្រកួតប្រជែងជាមួយផលិតករក្នុង តំបន់។ តាមការធ្វើដូច្នេះ ក្រុមហ៊ុនកម្ពុជាអាចធ្វើសមាហរណកម្ម បានកាន់តែប្រសើរចូលទៅក្នុងបណ្តាញផលិតកម្មក្នុងតំបន់។

ដើម្បីឲ្យ SMEs អាចបំពេញតួនាទីជាកម្លាំងជំរុញពិពិធកម្មបាន ពួកគេត្រូវមានការគាំទ្រពីរាជរដ្ឋាភិបាល និងទទួលបានព័ត៌មាន អំពីស្ថានភាពទីផ្សារបច្ចុប្បន្ន ព្រមទាំងដឹងពីវិធីឆ្លើយតបឲ្យបាន ល្អបំផុត។ ម៉្យាងទៀត រាជរដ្ឋាភិបាលត្រូវកសាងយន្តការ សម្រាប់ ពិនិត្យតាមដានលទ្ធផល SMEs និងមានគោលនយោបាយជួយ ដោះស្រាយចំណុចខ្វះខាតផ្សេងៗនៅក្នុងវេចនាសម្ព័ន្ធវិស័យនេះ។

ការធ្វើពិពិធកម្មឧស្សាហកម្ម ទាមទារធ្វើពិពិធកម្មជំនាញរបស់ កម្លាំងពលកម្មកម្ពុជា ជាពិសេសក្នុងបរិបទនៃការផ្គត់ផ្គង់ច្រើនហួស នូវកម្លាំងពលកម្មមានជំនាញទាបនៅក្នុងសេដ្ឋកិច្ចសកល។ រាជ រដ្ឋាភិបាល ត្រូវប្រឹងដោះស្រាយបញ្ហាជំនាញមិនស៊ីគ្នានឹងតម្រូវការ សព្វថ្ងៃ និងធានាថា ប្រព័ន្ធអប់រំរបស់កម្ពុជា អាចផ្តល់ជំនាញដែល វិស័យឯកជនត្រូវការ ដើម្បីធ្វើពិពិធកម្មផលិតកម្មឧស្សាហកម្ម។ កិច្ចការនេះទាមទារការកេណ្ឌប្រមូលធនធានរបស់រដ្ឋ និងរបស់ ឯកជន ដើម្បីពង្រីកពង្រឹងបណ្តាស្ថាប័នអប់រំបណ្តុះបណ្តាល បច្ចេកទេស និងវិជ្ជាជីវៈ។

សរុបមក តម្រូវការរបស់វិស័យឯកជនត្រូវមានឆ្លុះបញ្ចាំងនៅក្នុង កម្មវិធីសិក្សានានា។ ដំណើរការនេះមានតាំងពី ចំណេះគិតលេខ ល្អជាងមុននៅកម្រិតបឋមសិក្សា រហូតដល់ ការផ្តល់វគ្គបច្ចេកទេស មានគុណភាពខ្ពស់ ដូចជា សញ្ញាប័ត្រវិស្វកម្ម នៅតាមស្ថាប័នអប់រំ ឧត្តមសិក្សា ជាដើម។

ការអភិវឌ្ឍឧស្សាហកម្មប្រកបដោយចីរភាព

គោលនយោបាយអភិវឌ្ឍន៍ឧស្សាហកម្មប្រកបដោយចីរភាព ត្រូវ ជួយបង្កើនផលិតភាពក្នុងវិស័យស្នូលនានា និងជំរុញការធ្វើពិពិធកម្ម ចូលទៅក្នុងវិស័យថ្មីៗទៀត។ ដោយ AEC នឹងចូលមកដល់ក្នុងប៉ុន្មាន ខែខាងមុខនេះ ដូច្នេះរដ្ឋាភិបាលត្រូវពង្រឹងឧស្សាហកម្មស្នូលនានា របស់កម្ពុជា ដើម្បីអាចមានដំណើរការល្អទល់នឹងគូប្រជែងក្នុង តំបន់។ ដោយឡែក ការបង្កើនផលិតភាពក្នុងវិស័យកាត់ដេរ ជា ចំណុចសំខាន់មួយ។ វិស័យឧស្សាហកម្មជាការគ្រប់ចំណែកដ៏សំខាន់ នៅក្នុង ផសស, ការបង្កើតការងារ, និងប្រាក់ធ្វើមកផ្ទះសម្រាប់គ្រួសារ នៅជនបទ។

នាបច្ចុប្បន្ន ចំណាយខ្ពស់លើកិច្ចការជំនួញសម្រាប់ផលិតករ កម្ពុជា បានកាត់បន្ថយដើមទុនដែលគេមានសម្រាប់ធ្វើវិនិយោគ ហើយនាំឲ្យផលិតផលរបស់ពួកគេ មានថ្លៃខ្ពស់ជាងគូប្រជែងក្នុង តំបន់។ រដ្ឋាភិបាលសម្រេចបានច្រើនណាស់ហើយក្នុងការកាត់បន្ថយ ចំណាយលើកិច្ចការជំនួញ ជាពិសេសតាមការកែលំអសមត្ថភាព ដឹកជញ្ជូន។ សន្ទស្សន៍ការអនុវត្តផ្នែកឡើងវិញ (LPI) របស់ធនាគារ ពិភពលោក បង្ហាញថា សមត្ថភាពឡើងវិញរបស់កម្ពុជា បានរីកលូត លាស់គួរឲ្យកត់សម្គាល់ដោយរកើនបាន ៤៦ថ្នាក់ ក្នុងតារាងចំណាត់ ថ្នាក់ LPI ពិភពលោក ពីឆ្នាំ២០១៣ ដល់ ២០១៤ និងស្ថិតនៅ ចំណាត់ថ្នាក់លេខ ៨៣ ក្នុងចំណោម ១៦០ប្រទេស។

ហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធផ្លូវថ្នល់ និងផ្លូវដែក បានល្អប្រសើរឡើងយ៉ាង ច្រើន ជាពិសេសក្នុងលក្ខណៈជាចំណែកមួយនៃកម្មវិធីមេសសម្រាប់ មហាអនុតំបន់មេគង្គ នៃធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ី ហើយហេដ្ឋារចនា

សម្ព័ន្ធទំនាក់បានប្រសើរឡើងដែរ ដូចជា នីតិវិធីតយ ជាដើម។ គំនិត ផ្តួចផ្តើមទាំងនេះ ត្រូវបន្តទៅមុខ និងអនុវត្តឲ្យបានទាន់ពេល និង ប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាព។

ឧបសគ្គផ្នែកផលិតកម្មធំជាងគេចំពោះអាជីវកម្មនៅកម្ពុជា គឺ ហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធអគ្គិសនីមានសមត្ថភាពទាប។ ប្រហែល ៤០% នៃថាមពលនៅកម្ពុជា ត្រូវនាំចូលពីប្រទេសវៀតណាម និងថៃ ដែល មានន័យថា ចរន្តអគ្គិសនីនៅតាមតំបន់ជាច្រើននៅកម្ពុជា នៅមាន ថ្លៃខ្ពស់ និងមិនសូវទៀងទាត់អាចទុកចិត្តបានទេ។

សព្វថ្ងៃ រដ្ឋាភិបាលកំពុងធ្វើការបង្កើនវិនិយោគផ្នែករោងចក្រ វារីអគ្គិសនី រោងចក្រប្រើជ្រូងថ្ម និងដីរ៉ែម៉ាស ដើម្បីកាត់បន្ថយបន្ទុក ចំណាយ និងបង្កើនភាពទៀងទាត់អាចទុកចិត្តបាននៃអគ្គិសនីផ្តល់ ទៅឲ្យវិស័យឯកជន។ កិច្ចប្រឹងប្រែងទាំងនេះសំខាន់បំផុត ដើម្បី បង្កើនផលិតភាពក្នុងវិស័យស្នូលនៃសេដ្ឋកិច្ច និងភាពប្រកួតប្រជែង នៅក្នុង AEC ។

សមាសភាគសំខាន់មួយទៀតនៃ កំណើនឧស្សាហកម្មប្រកប ដោយចីរភាព គឺការធ្វើផែនការរៀបចំទីក្រុង។ ឧស្សាហូបនីយកម្ម នៅកម្ពុជា មានផ្សារភ្ជាប់ដោយការលូតលាស់ទីក្រុងយ៉ាងលឿន។ ប៉ុន្តែយន្តការធ្វើផែនការរៀបចំទីក្រុង ដូចជា ការកំណត់តំបន់ដី សម្រាប់ប្រើប្រាស់ ការធ្វើផែនការហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធ និងគោល នយោបាយសាងសង់លំនៅដ្ឋាន គឺនៅខ្វះខាតនៅឡើយ។

មូលដ្ឋានគ្រឹះនៃការអភិវឌ្ឍឧស្សាហកម្មប្រកបដោយចីរភាព គឺ ស្ថិរភាពសង្គម។ ហេតុនេះ គោលនយោបាយអភិវឌ្ឍន៍ឧស្សាហកម្ម ត្រូវតែប្តឹងថ្លែងឲ្យបានល្អរវាង តម្រូវការបង្កើនផលិតភាពឧស្សាហកម្ម ហើយនិងភាពសុខក្សេមក្សាន្តក្នុងសង្គម។ កត្តាដ៏សំខាន់នៅក្នុងនោះ គឺ ច្បាប់ស្តីពីសហជីព និងគោលនយោបាយប្រាក់បៀវត្សរ៍ ដែល ការពារកម្រិតជីវភាព និងផ្តល់កម្រិតជីវភាពសមរម្យដល់ពលករក្នុង វិស័យឧស្សាហកម្ម។

ការត្រៀមរៀបចំឲ្យកម្ពុជាក្លាយជាទិសដៅនៃសេដ្ឋកិច្ច សកលមួយ

បើសិនចង់ឲ្យវិស័យឯកជននៅកម្ពុជា ទទួលយកគោលនយោបាយ អភិវឌ្ឍន៍ឧស្សាហកម្ម ធ្វើទំនើបកម្ម និងរីកលូតលាស់ល្អនៅក្នុង AEC នោះ ត្រូវមានការផ្លាស់ប្តូរធំធេងនៅក្នុងរបៀបរបបធ្វើ អាជីវកម្ម។ រដ្ឋាភិបាលត្រូវលើកទឹកចិត្តអាជីវកម្មដែលអនុវត្តតាម បទដ្ឋាន និងស្តង់ដារពិភពលោក និងមិនមែនប្រតិបត្តិការអាជីវកម្ម តាមរយៈបណ្តាញ និងការបង់ប្រាក់កម្រៃក្រៅផ្លូវការនោះទេ។ លុះ ណាតែផ្នែកអាជីវកម្មធ្វើការផ្លាស់ប្តូរនេះបាន ទើបក្រុមហ៊ុនកម្ពុជា អាចមានជោគជ័យលើទីផ្សារសកល ហើយកម្ពុជាអាចក្លាយជា មជ្ឈមណ្ឌលអាជីវកម្មសកលមួយបាន។

សហគ្រិនជំនាន់ទើបផុសឡើងថ្មីនេះកំពុងប្រើប្រាស់កាន់តែច្រើន ឡើងនូវបច្ចេកទេសគ្រប់គ្រង និងបច្ចេកវិទ្យាធ្វើអាជីវកម្មតាម "ស្តង់ដារសកល"។ ក្រុមនេះមានសក្តានុពលក្នុងការផ្តល់សន្ទុះថ្មី ដល់វិស័យឯកជន និងជួយយឺតយ៉ាវអាជីវកម្មកម្ពុជាឲ្យចូលដល់ យុគសម័យសកលបាន។ រដ្ឋាភិបាលត្រូវបង្កើតយន្តការដើម្បីធានាថា

សំឡេងនៃសហគមន៍អាជីវកម្មទើបផុសឡើងនេះ មានបង្ហាញយ៉ាង ល្អនៅក្នុងគោលនយោបាយឧស្សាហកម្ម។

ទាក់ទិននឹងផ្នែកអាជីវកម្ម ការលើកស្ទួយផ្នែកសញ្ញារបស់កម្ពុជា មានសារៈសំខាន់ សម្រាប់កេរ្តិ៍ឈ្មោះនៅអន្តរជាតិរបស់ប្រទេសយើង ទាំងក្នុងមជ្ឈដ្ឋានអ្នកប្រើប្រាស់ និងវិនិយោគិននានា។ ផ្នែកសញ្ញា របស់កម្ពុជាត្រូវផ្សារភ្ជាប់យ៉ាងជិតស្និទ្ធជាមួយនឹងផលិតផលនិងសេវា មានគុណភាពតាមស្តង់ដារសកល។ អ្នកកសាងគោលនយោបាយ មានគួរទាត់សំខាន់ណាស់ក្នុងការពង្រឹងផ្នែកសញ្ញារបស់កម្ពុជា តាម រយៈការពង្រឹងអនុវត្តន៍ស្តង់ដារគុណភាព។

ឧទាហរណ៍ល្អមួយនៃ ជំនួយទ្រទ្រង់ប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាព របស់រដ្ឋាភិបាលដល់វិស័យឯកជន គឺការប្រសំឡេងឡើងវិញនូវផ្នែក សញ្ញាម្រេចកំពត ដែលកាលពីដើម គឺជាផ្នែកសញ្ញាសកលមួយ នៃម្រេចមានគុណភាពខ្ពស់។ នាពេលថ្មីៗ ក្នុងកិច្ចប្រឹងប្រែងផ្តល់ កម្លាំងដល់ផ្នែកសញ្ញានេះឡើងវិញ ក្រសួងពាណិជ្ជកម្មបានចាប់ ចេញសេចក្តីបញ្ជាក់ដល់ម្រេចកំពត ដែលបំពេញបានតាមលក្ខណៈ វិនិច្ឆ័យគុណភាពរបស់ក្រសួង។ បន្ទាប់ពីបាត់ឈ្មោះអស់ប៉ុន្មាន ទសវត្សរ៍មក ម្រេចកំពតដែលមានការធានាគុណភាពត្រឹមត្រូវ កំពុង ទាមទារបានមកវិញនូវ តំណែងជាផ្នែកសញ្ញាដ៏ល្អដាច់សកល របស់ខ្លួន។

ឧបសគ្គត្រូវដោះស្រាយបន្ទាន់បំផុត ដើម្បីឲ្យកម្ពុជាក្លាយជា ទិសដៅអាជីវកម្មអន្តរជាតិមួយនោះ គឺអំពើពុករលួយកំពុងកើតមាន ពាសពេញ។ ដោយឡែក ត្រូវមានច្បាប់ជំរុញក្រុមហ៊ុនកម្ពុជាឲ្យធ្វើ អាជីវកម្មប្រកបដោយតម្លាភាព និងស្មើភាពគ្នានឹងសមភាគីបរទេស របស់ខ្លួន បើមិនដូច្នោះទេ កេរ្តិ៍ឈ្មោះប្រទេសកម្ពុជានឹងត្រូវអាចខិន ក្នុងចំណោមវិនិយោគិនអន្តរជាតិ។ អាជីវកម្មនៅកម្ពុជាក៏ទទួល បានអត្ថប្រយោជន៍ដែរពី ការដាក់អនុវត្តយ៉ាងខ្លាំងក្លា ប្រកបដោយ សមធម៌និងតម្លាភាព នូវច្បាប់ការពារកម្មសិទ្ធិបញ្ញា និងការដោះ ស្រាយទំនាស់។

លទ្ធភាពទទួលបានព័ត៌មានច្បាស់លាស់អំពីស្ថាប័ន និងច្បាប់ ពាក់ព័ន្ធនឹងអាជីវកម្ម និងជំនួញសម្រាប់ក្រុមហ៊ុនបរទេស ក៏សំខាន់ ដែរដើម្បីទាក់ទាញអាជីវកម្មបរទេស។ ក្រុមប្រឹក្សាអភិវឌ្ឍន៍កម្ពុជា មានផ្តល់នូវព័ត៌មានបែបនេះ ហើយសភាពាណិជ្ជកម្មជាច្រើនបាន តំណាងឲ្យផលប្រយោជន៍នៃក្រុមហ៊ុនមកពីជុំវិញពិភពលោក។ ក្នុង នេះរដ្ឋាភិបាលត្រូវពិនិត្យថា តើខ្លួនអាចជួយទ្រទ្រង់ស្ថាប័នទាំងនោះ យ៉ាងណាឲ្យបានកាន់តែប្រសើរថែមទៀត?

ចំណុចចុងក្រោយ រដ្ឋាភិបាលត្រូវដោះស្រាយបញ្ហាសិទ្ធិមនុស្ស ដូចជា ការរំលោភដីធ្លី ជាដើម ដែលនាំឲ្យមានការចុះផ្សាយព័ត៌មាន មិនល្អអំពីកម្ពុជា។ ក្រុមហ៊ុនសកលជាច្រើនដែលគោរពខ្ជាប់ខ្ជួនតាម គោលនយោបាយតឹងរឹង នឹងរារាំងក្នុងការមកធ្វើវិនិយោគនៅក្នុង ប្រទេសមួយដែលមានពាក់ព័ន្ធនឹងការរំលោភសិទ្ធិបុគ្គល ជាពិសេស សិទ្ធិកាន់កាប់ទ្រព្យសម្បត្តិ។ កម្ពុជាត្រូវទាក់ទាញឲ្យបាននូវ ក្រុមហ៊ុន ដែលធ្វើប្រតិបត្តិការប្រកបដោយតម្លាភាព និងមានគណនេយ្យភាព ចំពោះកិច្ចការជំនួញរបស់ខ្លួនទាំងនោះ បើសិនកម្ពុជាចង់លើកស្ទួយ បរិយាកាសអាជីវកម្មស្របតាមស្តង់ដារសកលមួយ។

វិទ្យាស្ថានបណ្តុះបណ្តាល និង ស្រាវជ្រាវដើម្បីអភិវឌ្ឍន៍កម្ពុជា (វបសអ/CDRI)